

Otkup mlijeka od proizvođača usmjerenih na povećanje proizvodnje

(Ransom of Milk from Producers Aimed at the Increasing Production)

Dr. Željko MAGDIĆ, R.O. »Dukat« Mljekara Zagreb

Prikaz iz industrijske prakse — Survey from Industrial Practice UDK: 637.112
Prispjelo: 1. 10. 1986.

Prije 17 godina, tijekom godine 1969. Zagrebačka mljekara (danas R.O. »Dukat« Zagreb) počela je ulagati u neka gospodarstva svog područja otkupa, kako bi povećanom proizvodnjom mlijeka osigurala veći otkup. Tada je bilo odlučeno da će se u takva usmjerena gospodarstva u povećanje proizvodnje mlijeka za tržište ubrojiti svako gospodarstvo iz kojeg će tijekom kalendarske godine biti otkupljeno najmanje 10.000 litara mlijeka. Takvom gospodaru isplaćeno je naknadno 0,10 dinara tzv. tvorničke premije za svaku litru otkupljenog mlijeka. Uskoro je tvornička premija stimulatивно kategorizirana po određenom rasponu otkupljenih količina mlijeka.

Premda je i tada bio nepovoljan odnos cijena poljoprivrednih proizvoda prema industrijskim, a nije bilo ni sklada cijena unutar poljoprivredne proizvodnje, početni rezultati usmjeravanja u povećanje proizvodnje mlijeka bili su ohrabrujući. Tako je već 1975. godine od 294 usmjerena gospodarstva (oko 0,8% svih gospodarstava obuhvaćenih otkupom) otkupljeno 4,2 miliona litara, tj. 6,2% ukupnog otkupa. U 1978. godini bilo je 790 gospodara (oko 1,3% ukupnog broja) koji su ponudili organiziranom otkupu 10,8% od ukupno 108,5 miliona litara otkupljenog mlijeka.

Otkupljena količina mlijeka od tih gospodara u ukupnom otkupu za 1985. godinu procijenjena je na 20%.

Od navedenih 294 proizvođača, 1975. godine našim je istraživanjima bio obuhvaćen 161 proizvođač (54,7%), a 1978. godine 561 proizvođač (71,0%). Ti su proizvođači imali u prosjeku po gospodarstvu, 7 krava. Za 1975. godinu utvrđen je prosjek od 14.802 litre otkupljenog mlijeka po gospodarstvu, a 1978. godine 14.828 litara. Nema važnosti u toj razlici.

Za godinu 1985. nije nam bilo moguće izvršiti tako opsežna istraživanja. Stoga smo ih ograničili na područje ZO Sisak, a unutar toga na dvije organizacije koje se bave otkupom mlijeka.

Od ukupno 71 gospodarstva s povećanom ponudom tržnog viška proizvedenog mlijeka 1978. godine u te dvije organizacije obuhvaćena su 53 proizvođača (74,6%), od kojih je otkupljeno 17.218 litara u prosjeku po gospodarstvu.

U 1985. godini u cijelom tom području otkupljeno je 20,37 miliona litara od 5.962 proizvođača. Od toga je 154 proizvođača (2,6%) prodalo organiziranom otkupu 2,54 miliona litara (12,5% ukupnog otkupa), odnosno u prosjeku 16.507 litara po usmjerenom gospodarstvu. Od ostalih 5.808 proizvođača (97,4%) ot-

kupljeno je 17,83 miliona litara mlijeka (87,5⁰/₀), ili samo 3,70 litara po gospodarstvu.

U dvije spomenute organizacije u godini 1985. istraživanjima smo obuhvatili 87 (56,5⁰/₀) proizvođača povećanih količina mlijeka za otkup i utvrdili da je od njih otkupljeno prosječno po 16.373 litre. Prema tome, u proteklih osam godina povećan je broj proizvođača koji su se opredijelili za povećanje proizvodnje mlijeka, a povećane su i ukupne količine mlijeka otkupljene od njih, ali je prosječni otkup po gospodarstvu smanjen u to vrijeme za 845 litara, premda razlika nije velika.

Istražujući svaku od tih organizacija posebno, ustanovili smo da je u jednoj od njih povećana prosječna razlika za 52 litre, ali opravdanost te razlike nije dokazana. U drugoj organizaciji smanjena je prosječna količina otkupljenog mlijeka iz usmjerenih gospodarstava za 2.720 litara, i to značajno, za 5⁰/₀.

Iz svega izloženog mogući su razni zaključci, ali je po našoj ocjeni bitno:

1. da je proizvodnja mlijeka, a time i otkup, premala čak i po gospodarstvu proizvođača koji su se odlučili za povećanje ponude mlijeka organiziranom otkupu,

2. da je mala proizvodnja mlijeka po kravi, čemu je po rezultatima naših ranijih istraživanja osnovni uzrok

3. količinski nedovoljna, osobito nekvalitetna osnovna voluminozna krma.